

BESLUITEN

BESLUIT (EU) 2022/2349 VAN DE RAAD

van 21 november 2022

houdende machtiging tot het openen van onderhandelingen namens de Europese Unie over een verdrag van de Raad van Europa inzake artificiële intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114, in samenhang met artikel 218, leden 3 en 4,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In 2021 heeft het Comité van ministers van de Raad van Europa voor de periode 2022-2024 een Comité inzake artificiële intelligentie (CAI) opgericht, dat de opdracht heeft een internationaal onderhandelingsproces in te stellen om een rechtskader voor de ontwikkeling, het ontwerp en de toepassing van artificiële intelligentie (AI) tot stand te brengen dat gebaseerd is op de normen van de Raad van Europa op het gebied van mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, en dat bevorderlijk is voor innovatie.
- (2) Op 30 juni 2022 heeft het Comité van ministers van de Raad van Europa het CAI opgedragen snel een juridisch bindend instrument van transversale aard, hetzij een verdrag, hetzij een kaderverdrag, inzake AI uit te werken op basis van de normen van de Raad van Europa op het gebied van mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, overeenkomstig zijn taakomschrijving, dat gericht is op algemene gemeenschappelijke beginselen, bevorderlijk is voor innovatie en openstaat voor deelname door derde landen, rekening houdend met andere desbetreffende bestaande of in ontwikkeling zijnde internationale rechtskaders.
- (3) Vervolgens heeft de voorzitter van het CAI een voorstel gedaan voor een nulontwerp van een verdrag of kaderverdrag van de Raad van Europa inzake artificiële intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (het "verdrag"). Dat nulontwerp omvat bepalingen inzake het doel en het voorwerp, het toepassingsgebied, de definities, de fundamentele beginselen, met inbegrip van procedurele waarborgen en rechten die van toepassing zijn op alle AI-systemen ongeacht het risiconiveau ervan, additionele maatregelen voor AI-systemen in de overheidssector en voor AI-systemen die een "onaanvaardbaar" en "significant" risiconiveau opleveren, een follow-up- en samenwerkingsmechanisme, slotbepalingen, met inbegrip van de mogelijkheid voor de Unie om tot het verdrag toe te treden, en een aanhangsel (in ontwikkeling) over een methodologie voor een risico- en effectbeoordeling van AI-systemen.

- (4) De Unie heeft gemeenschappelijke regels vastgesteld die zullen worden beïnvloed door de elementen die in overweging worden genomen met betrekking tot het verdrag. Die elementen omvatten met name een uitgebreide reeks regels op het gebied van de eengemaakte markt voor producten ⁽¹⁾ en diensten ⁽²⁾ waarvoor AI-systemen kunnen worden gebruikt, en afgeleid Unierecht ⁽³⁾ tot uitvoering van het Handvest van de grondrechten van de EU ⁽⁴⁾, aangezien die rechten in bepaalde omstandigheden waarschijnlijk in het gedrang komen door de ontwikkeling en het gebruik van bepaalde AI-systemen.
- (5) Bovendien heeft de Commissie op 21 april 2021 een wetgevingsvoorstel ingediend voor een verordening tot vaststelling van geharmoniseerde regels voor AI, waarover momenteel wordt onderhandeld door het Europees Parlement en de Raad. Het verdrag overlapt grotendeels met dat wetgevingsvoorstel wat betreft het toepassingsgebied ervan, aangezien beide instrumenten bedoeld zijn om regels vast te stellen die van toepassing zijn op het ontwerp, de ontwikkeling en de toepassing van AI-systemen die door openbare of particuliere entiteiten worden aangeboden en gebruikt.
- (6) Daarom kan de sluiting van het verdrag gevolgen hebben voor bestaande en voorzienbare toekomstige gemeenschappelijke regels van de Unie of de strekking daarvan wijzigen in de zin van artikel 3, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).
- (7) Er moeten onderhandelingen worden geopend met het oog op de sluiting van het verdrag wat betreft aangelegenheden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen, om de integriteit van het Unierecht te beschermen en te waarborgen dat de regels van het internationaal recht en het Unierecht consistent blijven.
- (8) Het is mogelijk dat het verdrag strenge internationale normen zal vaststellen voor het reguleren van AI die gevolgen heeft voor de mensenrechten, de werking van de democratie en de eerbiediging van de rechtsstaat, met name in het licht van de werkzaamheden die de Raad van Europa op dat gebied reeds heeft verricht.

⁽¹⁾ Richtlijn 85/374/EEG van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken (PB L 210 van 7.8.1985, blz. 29); Richtlijn 2001/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 3 december 2001 inzake algemene productveiligheid (PB L 11 van 15.1.2002, blz. 4); Richtlijn 2006/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende machines en tot wijziging van Richtlijn 95/16/EG (PB L 157 van 9.6.2006, blz. 24); Richtlijn 2009/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 betreffende de veiligheid van speelgoed (PB L 170 van 30.6.2009, blz. 1); Richtlijn 2014/53/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van radioapparatuur en tot intrekking van Richtlijn 1999/5/EG (PB L 153 van 22.5.2014, blz. 62); Verordening (EU) 2017/745 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2017 betreffende medische hulpmiddelen, tot wijziging van Richtlijn 2001/83/EG, Verordening (EG) nr. 178/2002 en Verordening (EG) nr. 1223/2009, en tot intrekking van Richtlijnen 90/385/EEG en 93/42/EEG van de Raad (PB L 117 van 5.5.2017, blz. 1); Verordening (EU) 2019/2144 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende de voorschriften voor de typegoedkeuring van motorvoertuigen en aanhangwagens daarvan en van systemen, onderdelen en technische eenheden die voor dergelijke voertuigen zijn bestemd wat de algemene veiligheid ervan en de bescherming van de inzittenden van voertuigen en kwetsbare weggebruikers betreft, tot wijziging van Verordening (EU) 2018/858 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de Verordeningen (EG) nr. 78/2009, (EG) nr. 79/2009 en (EG) nr. 661/2009 van het Europees Parlement en de Raad en de Verordeningen (EG) nr. 631/2009, (EU) nr. 406/2010, (EU) nr. 672/2010, (EU) nr. 1003/2010, (EU) nr. 1005/2010, (EU) nr. 1008/2010, (EU) nr. 1009/2010, (EU) nr. 19/2011, (EU) nr. 109/2011, (EU) nr. 458/2011, (EU) nr. 65/2012, (EU) nr. 130/2012, (EU) nr. 347/2012, (EU) nr. 351/2012, (EU) nr. 1230/2012 en (EU) 2015/166 van de Commissie (PB L 325 van 16.12.2019, blz. 1).

⁽²⁾ Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt ("richtlijn inzake elektronische handel") (PB L 178 van 17.7.2000, blz. 1); Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt (PB L 376 van 27.12.2006, blz. 36); Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van Richtlijn 87/102/EEG van de Raad (PB L 133 van 22.5.2008, blz. 66).

⁽³⁾ Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming (PB L 180 van 19.7.2000, blz. 22); Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (PB L 303 van 2.12.2000, blz. 16); Richtlijn 2002/58/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 2002 betreffende de verwerking van persoonsgegevens en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer in de sector elektronische communicatie (richtlijn betreffende privacy en elektronische communicatie) (PB L 201 van 31.7.2002, blz. 37); Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 1); Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (PB L 119 van 4.5.2016, blz. 89).

⁽⁴⁾ Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (PB C 326 van 26.10.2012, blz. 391).

- (9) Dit besluit mag geen afbreuk doen aan de deelname van de lidstaten aan de onderhandelingen over het verdrag en aan elk daaropvolgend besluit van de lidstaten om het verdrag te sluiten, te ondertekenen of te bekrachtigen, of aan de deelname van de lidstaten aan onderhandelingen over de toetreding van de Unie tot het verdrag.
- (10) Overeenkomstig artikel 4, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) blijft de nationale veiligheid de exclusieve bevoegdheid van elke lidstaat. Bij de uitvoering van het verdrag is het aan de lidstaten om overeenkomstig artikel 216, lid 2, VWEU hun wezenlijke veiligheidsbelangen te definiëren en om passende maatregelen te nemen teneinde hun binnenlandse en buitenlandse veiligheid te verzekeren, maar dergelijke maatregelen kunnen er niet toe leiden dat het Unierecht niet van toepassing is of dat de lidstaten worden ontheven van de verplichting om het Unierecht te eerbiedigen.
- (11) Alle lidstaten zijn ook lid van de Raad van Europa. Gezien die bijzondere omstandigheid moeten de lidstaten die bij de onderhandelingen over het verdrag aanwezig zijn, overeenkomstig het beginsel van loyale samenwerking als bedoeld in artikel 4, lid 3, VEU, in volledig wederzijds respect de onderhandelaar van de Unie steun verlenen bij de uitvoering van taken die uit de Verdragen voortvloeien.
- (12) De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming is geraadpleegd overeenkomstig artikel 42, lid 1, van Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad ⁽⁵⁾ en heeft op 13 oktober 2022 advies uitgebracht ⁽⁶⁾,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

1. De Commissie wordt gemachtigd namens de Unie onderhandelingen te openen, wat betreft aangelegenheden die onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie vallen, over een verdrag van de Raad van Europa inzake artificiële intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat.
2. De onderhandelingen worden gevoerd overeenkomstig de in het addendum bij dit besluit opgenomen onderhandelingsrichtsnoeren van de Raad, die waar passend herzien en verder ontwikkeld kunnen worden, afhankelijk van het verloop van de onderhandelingen.

Artikel 2

De in artikel 1 bedoelde onderhandelingen worden gevoerd in overleg met de Groep telecommunicatie en informatiemaatschappij, die hierbij wordt aangewezen als het bijzonder comité in de zin van artikel 218, lid 4, VWEU.

De Commissie brengt regelmatig verslag uit aan het in de eerste alinea genoemde bijzonder comité over de uit hoofde van dit besluit ondernomen stappen en raadpleegt het regelmatig.

Telkens als de Raad daarom verzoekt, brengt de Commissie aan de Raad, onder meer schriftelijk, verslag uit over het verloop en het resultaat van de onderhandelingen.

Voor zover de inhoud van de onderhandelingen deels onder de bevoegdheid van de Unie en deels onder de bevoegdheid van haar lidstaten valt, werken de Commissie en de lidstaten gedurende de onderhandelingen intensief samen om te zorgen voor eenheid bij de externe vertegenwoordiging van de Unie.

⁽⁵⁾ Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 39).

⁽⁶⁾ Advies 20/2022 van de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming over de aanbeveling voor een besluit van de Raad houdende machtiging tot het openen van onderhandelingen namens de Europese Unie over een verdrag van de Raad van Europa inzake artificiële intelligentie, mensenrechten, democratie en de rechtsstaat (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

Artikel 3

Dit besluit is gericht tot de Commissie.

Gedaan te Brussel, 21 november 2022.

Voor de Raad
De voorzitter
Z. NEKULA
